

กฎหมายอาญา

มาตรา ๕๙-๑๐๖ ชุดที่๒

อาจารย์รวินท์ ชัยภักดิ์

— ၈ —

คำว่า “สามี” “ภรรยา” ตาม ป.อ. เช่น ป.อ. มาตรา ๓/๑
วรรคแรก และตามกฎหมายอื่นๆ ทุกฉบับ

- พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔)
พ.ศ. ๒๕๖๓ มาตรา ๖๓ บัญญัติว่า “ให้ถือว่าอ้างถึง **คู่สมรส** ที่
จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัตินี้ด้วย”

ข้อสอบเนติฯ สมัยที่ ๓/๓ กฎหมายอาญา

ข้อ ๒

- คำถาม นายเลื้อสามีของนางใจติดการพนันและมักจะขโมยทรัพย์สินของนางใจและนางแม่มารดาของนายเลื้อไปขายเพื่อนำเงินไปเล่นการพนันโดยตลอดวันหนึ่ง นายเลื้อขโมยสร้อยคอของนางใจภรรยาไปโดยเข้าใจผิดว่าเป็นของนางแม่มารดา นางใจเห็นเหตุการณ์โดยตลอดและติดตามเอาสร้อยคอคืนในทันทีทันใด แต่นายเลื้อไม่ยอมคืนให้นางใจจึงใช้ไม้ฟาดไปที่มือของนายเลื้อเพื่อจะเอาสร้อยคอคืน นายเลื้อได้รับอันตรายแก่กายและสร้อยคอหลุดจากมือนายเลื้อตกลงไปในน้ำลึก นางใจตกใจจึงวิ่งหนี ส่วนนายเลื้อโกรธที่ถูกทำร้ายจึงวิ่งไล่ตามนางใจไปและทำร้ายนางใจได้รับอันตรายแก่กายเช่นกัน
- ให้วินิจฉัยว่า นางใจและนายเลื้อมีความผิดตาม ปอ. ฐานใดหรือไม่

ข้อสอบเนติฯ สมัยที่ ๓/๓ กฎหมายอาญา

ข้อ ๒

- **ธงคำตอบ** นางใจไม่มีความผิดฐานทำร้ายร่างกายนายเลื่อตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๕ เพราะการใช้ไม้ฟาดไปที่มือของนายเลื่อเพื่อจะเอาสร้อยคอคืนในทันทีทันใด เป็นการกระทำเพื่อ**ป้องกันสิทธิ**ของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายและเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง โดยนางใจได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำของนางใจจึงเป็นการ**ป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย**ตามมาตรา ๖๘ (เทียบ ฎ.๓/๒๙/๒๕๔๑) (ต่อ)

ข้อสอบเนติฯ สมัยที่ ๓/๓ กฎหมายอาญา

ข้อ ๒

- (ต่อ) นายเลื่อมมีความผิดฐานลักทรัพย์ของนางใจภரியาทตาม ปอ.มาตรา ๓๓๔ แต่**ไม่ต้องรับโทษ**ตามมาตรา ๓/๑ วรรคแรก แม้จะเข้าใจผิดว่าเป็นทรัพย์ของนางแม่นมารดาที่ไม่ใช่กรณีสำคัญผิดในข้อเท็จจริงตามมาตรา ๖๒ วรรคแรก และเมื่อทรัพย์เป็นของภரியาก็ย่อมได้รับการยกเว้นโทษตามมาตรา ๓/๑ วรรคแรก อยู่แล้ว
- นายเลื่อมมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายนางใจตาม ปอ. มาตรา ๒๙๕ แม้จะกระทำไปในขณะที่กำลังโกรธเพราะถูกนางใจใช้ไม้ฟาดมือโดยจะ**อ้าง** **บันดาลโทสะ**ตามมาตรา ๓/๒ **ไม่ได้** เพราะนายเลื่อมเป็นฝ่ายก่อเหตุขึ้นก่อน

โครงสร้างข้อ ๑.๒

การกระทำครบปก.ภายนอกของความผิด

- ส่วนที่ ๑ คือ ผู้กระทำ
- ส่วนที่ ๒ คือ การกระทำ
- ส่วนที่ ๓ คือ วัตถุแห่งการกระทำ

อปก.ภายนอกของความผิดของความผิดฐาน

ฆ่าผู้อื่น ม.๒๔๘

- ๑.ผู้ใด (ผู้กระทำ)
- ๒.ฆ่า (การกระทำ)
- ๓.ผู้อื่น (วัตถุแห่งการกระทำ)

อปก.ภายนอกของความผิดของความผิดฐาน

ลักทรัพย์ ม.๓๓๔

- ๑.ผู้ใด (ผู้กระทำ)
- ๒.เอาไป (การกระทำ)
- ๓.ทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย
(วัตถุแห่งการกระทำ)

ผู้กระทำ

- ๑.ผู้กระทำความผิดเอง
- ๒.ผู้กระทำความผิดเองโดยฉ้อฉล
- ๓.ผู้ร่วมในการกระทำความผิด

๑.ผู้กระทำความผิดเอง

- หมายความว่า ผู้นั้นได้กระทำความผิดด้วยตนเองโดยตรง
- รวมถึงการใช้สัตว์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด เช่น ใช้สุนัขที่ฝึกมาอย่างดีให้ไปกัดผู้อื่น หรือให้ไปลักทรัพย์ของผู้อื่น
- และใช้บุคคลผู้ไม่มีการกระทำเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด เช่น แต่งตั้งการฆ่าดำ แต่งจ้างหลอกขาว มาสะกดจิต แล้วสั่งให้ขาวใช้ปืนยิงดำ

๒. ผู้กระทำความผิดเองโดยฉ้อม

- แต่งตั้งการขโมยร่มดำ แต่แต่งไม่กล้าหยิบเอามาเองจึงหลอกขาวว่าร่มของดำเป็นของแดง ขาวหลงเชื่อจึงหยิบร่มของดำให้แดง
- แต่งมีความผิด ม.๓๓๔ เป็นผู้กระทำความผิดเองโดยฉ้อม
- ไม่ใช่ผู้ใช้ตาม ม.๘๔ เพราะจะเป็นผู้ใช้ได้ ผู้ถูกใช้จะต้องมีเจตนากระทำความผิด

๒. ผู้กระทำความผิดเองโดยอ้อม

- แต่งตั้งการฆ่าดำ จึงหลอกขาวนางพยาบาลที่ดูแลรักษาตำว่า ยาพิษคือน้ำผลไม้ ขาวหลงเชื่อ จึงเอายาพิษไปให้ดำกิน ดำตาย
- แต่งผิดม.๒๘๙(๔) เป็นผู้กระทำความผิดเองโดยอ้อม
- ขาวไม่มีเจตนาฆ่าดำ เพราะขาวไม่รู้ว่าการกระทำของตนเป็น การฆ่าผู้อื่น ขาวเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด (Innocent agent)
- แม้ผู้ถูกหลอก (ขาว) จะประมาท ผู้หลอก (แดง) ก็ยังเป็น ผู้กระทำความผิดเองโดยอ้อม

๒. ผู้กระทำความผิดเองโดยอ้อม

- ท่านอาจารย์หยุด แสงอุทัย เป็นผู้เริ่มต้นใช้คำว่า “ผู้กระทำผิดโดยทางอ้อม” คนแรก ในบันทึกท้ายฎีกา ที่ ๖๖๘/๒๔๘๒

๒. ผู้กระทำความผิดเองโดยฉ้อฉล

- ผู้กระทำความผิดเองโดยฉ้อฉล มีได้เฉพาะในความผิดที่กระทำโดยเจตนาเท่านั้น ความผิดที่กระทำโดยประมาท ไม่มีผู้กระทำความผิดเองโดยฉ้อฉล

๒. ผู้กระทำความผิดเองโดยฉ้อฉล

- คำถาม แต่งตั้งการหลบตบ. เอาเป็นจี้ดำคนขับรถแท็กซี่ ให้ขับรถด้วยความเร็วสูงในเวลากลางคืน และไม่เปิดไฟรถ รถของดำชนขาว ขาวตาย ดำและแดงต้องรับผิดชอบใด

๒. ผู้กระทำความผิดเองโดยฉ้อฉล

■ คำตอบ ดำเนินขบวนการแก้ไข้ประมาทหรือไม่ ขึ้นอยู่กับ

๑.ภาวะ

๒.วิสัย

๓.พฤติการณ์

ดังนี้ ดำเนินประมาท

■ ฎ.๑๙๖๑/๒๕๒๘ บุคคลที่ตกอยู่ในภาวะวิสัยและพฤติการณ์ที่กำลังหนีภัยจากการถูกกลุ่มรุมทำร้ายเช่นจล.ในขณะนั้น ย่อมจะเกณฑ์ให้มีความระมัดระวังเหมือนอย่างบุคคลธรรมดา ย่อมไม่ได้ด้วยเอง

คำตอบ

- แดงประมาท ต้องรับผิดชอบทำให้ขาวตายโดยประมาท
- เพราะการที่แดงเอาปืนจ่อดำให้ดำขับรถด้วยความเร็วสูงเพื่อหลบหนีตร. ในเวลากลางคืนโดยไม่ให้เปิดไฟหน้ารถแล้วรถของดำไปชนขาวตายนั้น แดงประมาทโดยเป็นผู้กระทำผิดเอง (ไม่ใช่ผู้กระทำผิดเองโดยอ้อม)

ความแตกต่างระหว่างผู้กระทำผิดเองโดยอ้อม กับผู้ใช้

- การใช้ให้กระทำความผิดตาม ม.๘๔ จะเกิดขึ้นได้
ผู้ถูกใช้ต้องกระทำความผิดนั้นๆ โดยเจตนา กล่าวคือ
ผู้ถูกใช้จะต้องรู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด

ตัวอย่าง

- แต่งตั้งการขโมยนาฬิกาดำ แต่งไป**จ้างวาน**ชาวคนใช้ของดำให้ขโมยนาฬิกามาให้แดง โดยให้ค่าจ้างแก่ขาว ขาวขโมยนาฬิกาของดำมาให้แดง แต่งมีความฐานลักทรัพย์โดยเป็นผู้ใช้ตามม.๘๔ เพราะขาวผู้ถูกใช้มีเจตนากระทำความผิด
- แต่ถ้าแต่งไป**หลอก**ขาวว่านาฬิกาของดำเป็นของแดง ขาวหลงเชื่อจึงหยิบส่งให้แดง แต่งมีความผิดฐานลักทรัพย์โดยเป็นผู้กระทำผิดเองโดยอ้อม เนื่องจากขาว**ไม่มีเจตนา**กระทำความผิด เพราะไม่รู้ว่านาฬิกาเป็นของดำ ขาวเป็นเครื่อง (innocent agent หรือตัวแทนโดยปริสุทธิ คำจาก ฎ.๑๔๒๑๓/๒๕๕๓)

ตัวอย่าง

- แต่ถ้กรณีข้างต้นแดง**จ้าง**เด็กอายุ๑๑ปี ให้กระทำความผิดโดยเด็กมีเจตนากระทำความผิดผู้จ้างคือผู้ใช้ ตามม.๘๔ แต่เด็กผู้ถูกใช้นี้ได้รับยกเว้นโทษตาม ม.๓/๓ เนื่องจากอายุไม่เกิน๑๒ปี ซึ่งเป็นเหตุส่วนตัวตาม ม.๘๙
- เมื่อเป็นการใช้ตาม ม.๘๔ และผู้ถูกใช้อายุไม่เกินสิบแปดปีได้กระทำความผิดแล้ว จึงต้องเพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้ใช้ก็หนึ่ง ตามม.๘๔ ว.สาม (แต่ถ้าแดงไม่ได้เป็นผู้ใช้แต่เป็นตัวการร่วมกับเด็กคนนี้ แแดงก็ไม่ได้รับการเพิ่มโทษ หรือเด็กคนนี้เป็น Innocent agent แแดงก็ไม่ได้รับการเพิ่มโทษเช่นกัน)

สรุป ความแตกต่างระหว่างผู้กระทำผิดเอง โดยอ้อมและผู้ใช้

- ผู้กระทำผิดเองโดยอ้อม (เฉพาะประเภทหลอกให้ผู้ถูกหลอกซึ่งไม่มีเจตนาไปกระทำ)
- ๑.มีเจตนากระทำผิด
- ๒.มีเจตนาหลอกให้ผู้อื่นกระทำผิด
- ๓.ผู้ถูกหลอกไม่มีเจตนากระทำผิด
- **ข้อสังเกต** ผู้กระทำผิดเองโดยอ้อม ยังมีประเภทอื่นๆ อีกหลายประเภท ดูหนังสือท่านอาจารย์เกียรติขจร วัฒนสวัสดิ์

สรุป ความแตกต่างระหว่างผู้กระทำผิดเอง โดยอ้อมและผู้ใช้

- ผู้ใช้ตามมาตรา ๘๔

- ๑. มีเจตนากระทำความผิด

- ๒. มีเจตนาก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด

- ๓. ผู้ถูกใช้ (ผู้อื่น) มีเจตนากระทำความผิด

การกระทำ

- ต่อไปจะอธิบาย**อปก.ภายนอก**ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ โดยเป็นการกระทำที่ครบ**อปก.ภายนอก**แล้ว (ต่างจากการกระทำตามข้อ ๑.๑ ที่จะอธิบายเพียงว่าเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก)
- กล่าวคือ ถ้าเป็นความผิดที่กระทำโดยเจตนา การกระทำนั้นจะเป็นความผิด ก็ต่อเมื่อการกระทำนั้นเข้าชั้น “**ลงมือ**” หรือเข้าชั้น “**พยายาม**” ตาม ม.๘๐ นั้นเอง

การกระทำ

- **ตอ.** แดงต้องการฆ่าดำ แดงชักปืนจากเอว แต่ยังมีทนายยกปืนไปทางดำแต่ถูกจับเสียก่อน แดงยังไม่มีคามผิดฐานพยายามฆ่าดำ (ฎ.๑๖๔๓/๒๕๑๒, ๑๓/๘๖ – ๑๓/๘๓/๒๕๑๘) เป็นแต่เพียง**ตระเตรียมฆ่า** เท่านั้น
- แต่หากแดง**จ้องปืน**ไปยังดำแล้ว แต่ยังไม่หันหลังไ้ปืนก็ถูกจับเสียก่อน การกระทำของแดงก็ครบอปก.ภายนอกของความผิดฐานฆ่า โดยรับ**ผิดฐานพยายามฆ่า**ตาม ม.๒๘๘ ประกอบ ม.๘๐ (ฎ.๕๕๖/๒๕๐๒, ๑๔๓/๒๕๐๔)

การกระทำ

- การตระเตรียมบางกรณี กม.บัญญัติเป็นความผิด
ครอบงำ.ภายนอกความผิด
- เช่น ตระเตรียมวางเพลิงเพาทรัพย์ของผู้อื่น ม.๒๑๙

วัตถุประสงค์แห่งการกระทำ

- หมายถึง สิ่งที่ผู้กระทำมุ่งหมายกระทำต่อ เช่น
- ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาตาม ม.๒๔๘
วัตถุประสงค์แห่งการกระทำคือผู้อื่น
- ความผิดฐานลักทรัพย์ วัตถุประสงค์แห่งการกระทำคือทรัพย์
ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

วัตถุประสงค์แห่งการกระทำ

- วางเพลิงเผาโรงเรือนของผู้อื่น ตาม ม.๒๑๓, ๒๑๔
- วัตถุประสงค์แห่งการกระทำ คือ **ทรัพย์สินของผู้อื่น** ดังนั้น ถ้าโรงเรือนที่ จล. เผา **จล.มีส่วนเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย** เพราะเป็นโรงเรือนที่เป็นกรรมสิทธิ์รวมระหว่าง จล. กับ ผสท. จล. ไม่มีความผิดตาม ม.๒๑๔
- แต่ จล. อาจมีความผิดตาม ม.๒๒๐ ได้ “ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่ **วัตถุใด ๆ** แม้เป็นของตนเอง จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษ...”

การขาดองค์ประกอบภายนอก

- **ตอ.๑** ความผิดฐานฆ่าคน แต่งตั้งการฆ่าดำ แต่งใช้ปืนยิงไปที่ศพของดำโดยคิดว่าดำนอนคลุมโปงอยู่
- **ตอ.๒** ความผิดฐานลักทรัพย์ แต่งหยิบเอาสายสร้อยของตนเองไปขายคิดว่าเป็นสายสร้อยของดำ
- **ตอ.๓** ความผิดฐานทำแท้ง หญิงไม่ได้ตั้งครรภ์แต่ทำแท้งโดยเข้าใจผิดว่าตัวเองตั้งครรภ์
- **ตอ.๔** ความผิดฐานข่มขืนตาม ม.๒๓๖ แต่งข่มขืนหญิงที่ตายไปแล้วโดยคิดว่าหญิงนั้นสลบ
- **ข้อสังเกต** ให้ถือความจริงเป็นหลัก

เรื่องอื่นๆ ที่น่าสนใจ

- ๑.การกระทำโดย**ประมาท**ไม่มี**ตัวการ**ร่วมกันตาม ม.๘๓ (ฎ.๖๓๖๔/๒๕๔๕) ถือว่า**ต่างคนต่างประมาท**, ตัวการจึงมิได้เฉพาะการกระทำโดยเจตนาเท่านั้น
- ๒.จะเป็น**ผู้ใช้**ตาม ม.๘๔ ได้ **ผู้ถูกใช้**จะต้องกระทำผิดโดย**เจตนา**เท่านั้น (ฎ.๓๓๓๖-๓๓๓๗/๒๕๔๓)
- ๓.**ผู้สนับสนุน**ตาม ม.๘๖ มิได้เฉพาะการสนับสนุนผู้ลงมือซึ่งกระทำ ความผิดโดย**เจตนา**เท่านั้น หากผู้ลงมือกระทำผิดโดยประมาท ผู้ช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกไม่ใช่ผู้สนับสนุนตาม ม.๘๖ (ฎ.๑๓๓๓/๒๕๓๔)

เรื่องอื่นๆ ที่น่าสนใจ

- ๔.ป้องกันตาม ม.๖๘ ต้องเป็นการกระทำโดย**เจตนา** (ฎ.๙๖/๒๕๒๙) จำเป็นตาม ม.๖๗ ต้องเป็นการกระทำโดย**เจตนา** (ฎ.๓/๒๒๓/๒๕๕๓) และการกระทำโดยบันดาลโทสะก็ต้องเป็น**การกระทำโดยเจตนา**เช่นกัน

๑.๓ การกระทำต้องครบองค์ประกอบในของ ความผิดในเรื่องนั้นๆ

- ม.๕๙ บัญญัติว่า บุคคลจะต้องรับผิดทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา
- แต่ความผิดอาญาบางฐานแม้ผู้กระทำไม่มีเจตนา แต่ผู้กระทำประมาท ผู้กระทำก็ต้องรับผิด
- นอกจากนั้น ความผิดบางฐาน แม้ผู้กระทำไม่เจตนาและไม่ประมาทผู้กระทำก็ต้องรับผิด (ม.๕๙วรรคหนึ่ง ตอนท้าย)

๑.๓ การกระทำต้องครบองค์ประกอบภายในของ ความผิดในเรื่องนั้นๆ

- ไม่เจตนาและไม่ประมาท ผู้กระทำก็ต้องรับผิดชอบ เรียกว่าความผิดโดยเด็ดขาด (Strict Liability)

“ความผิดโดยเด็ดขาด” (Strict Liability)

- ๑.ความผิดลหุโทษ ม.๑๐๔ “การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น” (แม้ไม่มีเจตนาและไม่ประมาทก็เป็นความผิด)
- แต่ ม.๓๙๑ “ใช้กำลังทำร้าย” แสดงว่าผู้กระทำต้องมีเจตนา (ฎ.๑๑๙/๒๕๑๓) หรือ ม.๓๙๐ “กระทำโดยประมาท” แสดงว่าผู้กระทำ “ต้องประมาท”

“ความผิดโดยเด็ดขาด” (Strict Liability)

- ๒.ความผิดที่ระบุไว้ใน ม.๒๘๕/๑ และม.๓๒๑/๑
- ม.๒๘๕/๑ การกระทำความผิดตาม ม.๒๓/๓ ม.๒๓/๔ ม.๒๘๒ ว.สาม ม.๒๘๓ ว.สาม และม.๒๘๓ทวิ ว.สอง หากเป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ห้ามอ้างความไม่รู้อายุของเด็กเพื่อให้พ้นจากความผิดนั้น
- ม.๓๒๑/๑ การกระทำความผิดตาม ม.๓๑๒ตรี ว.สอง และม.๓๑๓ หากเป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ห้ามอ้างความไม่รู้อายุของเด็กเพื่อให้พ้นจากความผิดนั้น

“ความผิดโดยเด็ดขาด” (Strict Liability)

- ข้อเสนอแนะการผู้ช่วย พ.ศ. ๒๕๖๔ (สนามเล็ก) วิชากรม. อาญา
- ข้อ ๓ หลัก “ความรับผิดโดยเด็ดขาด” (Strict Liability) คืออะไร กรม.อาญามีหลักเรื่องนี้หรือไม่อย่างไร และ ป.อ. มีบทบัญญัติที่กำหนดความรับผิดเด็ดขาดไว้หรือไม่ อย่างไร

เจตนา

- ๑.เจตนาตามความเป็นจริง ได้แก่ เจตนาประสงค์ต่อผล หรือเจตนาเล็งเห็นผล (ม.๕๙ ว.สองและสาม)
- ๒.เจตนาโดยผลของกม. คือ เจตนาโดยพลาด (ม.๖๐)

เจตนาตามความเป็นจริง (มาตรา ๕๙ วรรค สองและสาม)

- ๑. ผู้กระทำความผิดต้องรู้ชัดว่าตนเป็นอปก.ภายนอก ของความผิดนั้นๆ (ม.๕๙ วรรคสาม) และ
- ๒. ผู้กระทำความผิดต้องประสงค์ต่อผลของการกระทำของตนนั้น หรือมิฉะนั้นก็ต้องเล็งเห็นผลของการกระทำของตนนั้น (ม.๕๙ วรรคสอง)

เจตนาตามความเป็นจริง (มาตรา ๕๙ วรรค สองและสาม)

- ตอ. แดงใช้ปืนยิงไปที่หน้าอกดำ ดำถึงแก่ความตาย
- ๑. แดงรู้ว่าการกระทำของตนเป็นการฆ่า และรู้ว่าสิ่งที่ถูกฆ่านั้นเป็นผู้อื่น จึงเป็นการรู้ขทจ. อันเป็น อปก. ภายนอก ของความผิดฐานฆ่าผู้อื่น
- ๒. แดงประสงค์ต่อผลให้ดำตาย เพราะปืนซึ่งเป็นอาวุธร้ายแรงยิงไปที่หน้าอกของดำ เป็นอวัยวะสำคัญ

หากไม่รู้ ก็ไม่มีเจตนา

- **ตอ.** แดงและดำเข้าไปล่าสัตว์ในป่าด้วยกัน แดงเห็นมีการเคลื่อนไหวหลังพุ่มไม้ แดงเข้าใจว่าเป็นหมูป่า จึงใช้ปืนยิงไปปรากฏว่าไม่ใช่หมูป่า แต่เป็นดำซึ่งกำลังก้มเก็บของอยู่ ดำถูกกระสุนปืนของแดงถึงแก่ความตาย
- แดงไม่ผิด ม.๒๘๘ แดงไม่มีเจตนาฆ่าดำ เพราะไม่รู้ว่าการกระทำของตนเป็นการฆ่าผู้อื่น

หากความไม่รู้ข้อเท็จจริง เกิดขึ้นด้วยความ ประมาทของผู้กระทำ

- ม.๖๒ ว.สอง ให้ผู้กระทำรับผิดชอบฐานกระทำโดยประมาท
ในกรณีที่กม.บัญญัติไว้โดยเฉพาะว่า การกระทำนั้น ผู้กระทำ
จะต้องรับโทษแม้กระทำโดยประมาท

หากความไม่รู้ข้อเท็จจริง เกิดขึ้นด้วยความ ประมาทของผู้กระทำ

- **ตอ.** แดงเข้าไปล่าสัตว์ในป่า แดงเห็นมีการเคลื่อนไหวหลังพุ่มไม้ แดงไม่ดูให้ดี คิดว่าเป็นหมูป่า แต่ความจริงเป็นดำ แดงใช้ปืนยิงไปดำถูกยิงถึงแก่ความตาย แดงไม่รู้ว่าการกระทำของตนเป็นการฆ่าผู้อื่น จึงไม่เป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตาม ม.๒๘๘
- **แต่แดงไม่ดูให้ดี** แสดงว่าเป็นการกระทำโดยประมาทตาม ม.๕๙ ว.สี่ เมื่อผลแห่งการกระทำโดยประมาทเกิดขึ้น คือ ดำถูกยิงตาย แดงต้องรับผิดในความตายของดำตาม ม.๒๙๑ ทั้งนี้ตาม ม.๖๒ ว.สอง

หากความไม่รู้ข้อเท็จจริง เกิดขึ้นด้วยความ ประมาทของผู้กระทำ

- แต่ถ้าวางไม่ดี วางใช้ปืนยิงไปหลังพุ่มไม้ กระสุนถูกดำ
เลือดออกชิบๆ
- วางประมาทแล้ว แต่วางก็ไม่ต้องรับผิดชอบดำ เพราะผลที่เกิดขึ้น
แก้ดำนั้น ไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

เหตุการณ์

- ม.๖๒ วรรคท้าย บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยขทจ.
ใด บุคคลนั้นจะต้องได้ “รู้” ขทจ.นั้น

ตัวอย่าง ม.๖๒ วรรคท้าย

- “แดง” ยิง “ขาว” บิดาของแดง โดยเข้าใจว่าเป็น “ดำ” คัตรูของแดง
- แแดงมีเจตนาฆ่าคนที่ถูกยิง เป็นเจตนาประเภทประสงค์ต่อผล
- แต่แดงไม่รู้ว่าเป็นขาว ซึ่งเป็นบุพการี แแดงจึงไม่มีเจตนาฆ่าบุพการี
- แแดงจึงผิด ม.๒๔๘ ไม่ใช่ ม.๒๔๙(๑)

ตัวอย่าง ม.๖๒ วรรคท้าย

- ผู้ที่กระทำความผิดฐานรับของโจรจะผิด ม.๓๕๓/ว.สอง ได้ ผู้กระทำความผิดจะต้องรู้ว่าทรัพย์สินที่ตนรับไว้อันเป็นของโจรนั้น ได้มาจากการกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ถ้าไม่รู้ รู้แต่เพียงว่าเป็นของโจรก็ผิดเพียง ม.๓๕๓/ว.หนึ่ง (ฎ.๓๓๓๙/๒๕๕๒, ๕๒๖๔/๒๕๕๘)

ตัวอย่าง ม.๖๒ วรรคท้าย

- นายม่วงเป็นชายชราใช้มีดว่าจะแทงนายฟ้าซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่น หากนายฟ้าไม่ส่งโทรศัพท์มือถือให้นายม่วง นายฟ้ากลัวจึงทำตาม หลังจากนั้นนายม่วงเอาโทรศัพท์มาขายให้นายเขียวโดยบอกว่าแอบขโมยมาจากเด็กวัยรุ่นขณะเด็กเพลอ นายเขียวหลงเชื่อว่าเป็นการลักทรัพย์ ไม่เชื่อว่าเป็นการชิงทรัพย์เพราะนายม่วงเป็นชายชรา หากศาลเชื่อตามที่นายเขียวเข้าใจผิดก็จะลงโทษนายเขียวได้ตาม ม.๓๕๓ ว.หนึ่ง เท่านั้น จะลงโทษตาม ว.สองไม่ได้

เหตุฉกรรจ์ ต่างจาก ผลฉกรรจ์

- เหตุฉกรรจ์ คือ รับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยขทจ.ใด เช่น
ชิงทรัพย์โคกระบือ ม.๓๓๙ ว.สอง
- ผลฉกรรจ์ คือ ผลที่ต้องรับโทษหนักขึ้น เช่น ชิงทรัพย์เป็นเหตุ
ให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ม.๓๓๙ ว.ห้า

สรุปหลักเหตุฉกรรจ์

- ๑. ไม่รู้ไม่มีเจตนา
- ๒. รู้เท่าใดมีเจตนาเท่านั้น
- ๓. รู้เท่าใดมีเจตนาเท่านั้น แต่ต้องไม่เกินเจตนา

เจตนาประสงค์ต่อผล

- **เจตนาธรรมดา** ได้แก่ เจตนาประสงค์ต่อผลหรือเจตนาโดยตรง และเจตนาเล็งเห็นผลหรือเจตนาโดยอ้อม ซึ่งแตกต่างจากเจตนาพิเศษ
- **เจตนาประสงค์ต่อผล** หมายความว่า มุ่งหมายจะให้เกิดผลขึ้น หากผลเกิดขึ้นตามที่มุ่งหมายก็เป็นความผิดสำเร็จ หากผลไม่เกิดก็เป็นเพียงความผิดฐานพยายามตาม ม.๘๐ หรืออาจจะเป็นพยายามที่ไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างแน่แท้ตาม ม.๘๑

ความผิดที่ต้องมีผลต่างหากจากการกระทำ และความผิดที่ไม่ต้องต่างหากจากการกระทำ

- ความผิดที่ต้องมีผลฯ เช่น ฆ่าคนตาย ผลคือความตาย ถ้าผู้ตายหลบทันหรือแพทย์ช่วยชีวิตได้ทัน ก็ผิดฐานพยายามฆ่า
- ความผิดที่ไม่ต้องมีผลฯ เช่น ความผิดฐานแจ้งความเท็จแก่ จพง. ม.๑๓๗ ประสงค์ต่อผลคือมุ่งหมายให้ จพง. ได้ทราบความเท็จที่ตนนำมาแจ้ง ถ้า จพง. ได้ทราบข้อความเท็จนั้นแล้ว ก็ถือว่าบรรลุผลเป็นความผิดสำเร็จ จพง. จะทราบว่าข้อความนั้นเป็นเท็จหรือไม่ มิใช่ข้อสำคัญ (ฎ.๑๐๓๖/๒๕๕๑)

ความผิดฐานแจ้งความเท็จฯ ม.๑๓๗/ มีพยายามได้หรือไม่

■ ตอบ มีได้

■ เช่น ส่งจดหมายแจ้งความเท็จแก่จพง.จดหมายหายกลางทาง
ก็ผิด ม.๑๓๗, ๘๐ หรือแจ้งความเท็จแก่จพง.เป็นภาษาตปท.
จพง.ไม่เข้าใจข้อความนั้น ก็ผิด ม.๑๓๗, ๘๐

การกระทำอันเดียวอาจก่อให้เกิดผลหลายประการ

- ผลบางประการอาจเป็นผลที่ผู้กระทำ**ประสงค์ต่อผล** ผลบางประการอาจเป็นผลที่ผู้กระทำ**ไม่ประสงค์**
- เช่น แดงต๋อยดำที่ใบหน้าตรงแว่นตาดำ ปรากฏว่าดำใบหน้าแตก และแว่นตาก็แตกด้วย เช่นนี้ดำใบหน้าแตกเป็นการกระทำ**ประสงค์ต่อผล**ของแดง ส่วนที่แว่นแตกเป็น**สิ่งเห็นผล**ของแดง
- ดูข้อสอบอัยการผู้ช่วย พ.ศ.๒๕๔๘ วิชากรม.อาญา เพิ่มเติม

ผลเกิดตามที่ถูกกระทำประสงคฺ์ แต่เกิดจากวิธีการ ที่ผิดแปลกไปจากความตั้งใจของผู้กระทำ

- เจตนาฆ่าโดยประสงคฺ์ต่อผล เช่น
- (๑) แดงไล่ยิงดำ ดำกระโดดจากตึกตกลงมาตาย ถือว่าความตายของดำสมเจตนาของแดง เป็นเจตนาฆ่าประเภทประสงคฺ์ต่อผล
- (๒) แดงยิงดำแต่ยิงไม่ถูก กระสุนปืนไปถูกฝาห้องแล้วกระดอนกลับมาถูกดำตาย
- (๓) แดงขับรถไล่ยิงดำซึ่งอยู่ในรถอีกคันหนึ่ง ดำกลัวจึงขับรถหนีด้วยความเร็วสูง รถของดำชนต้นไม้ ดำตาย
- เหล่านี้แดงมีเจตนาฆ่าประเภทประสงคฺ์ต่อผล

สำคัญผิดในตัวบุคคล คือ เจตนาประสงค์ต่อผล นั่นเอง

- เช่น แดงต้องการฆ่าดำศัตรูของตนให้ตาย เห็นขาวเดินมาในความมืดแดงเข้าใจว่าเป็นดำ แดงใช้ปืนยิงขาว ขาวตาย
- แดงผิดฆ่าคนตาย เพราะการกระทำของแดง**ครบอปก.ความผิดทั้งภายในภายนอก** แดงจะยกเอาความสำคัญผิดในตัวบุคคลมาเป็นข้อแก้ตัวว่าไม่มีเจตนาฆ่าขาวไม่ได้
- ม.๖๑ เป็นแต่เพียง**บทบัญญัติปิดปากเท่านั้น**

เจตนาเล็งเห็นผล

- ในทางตำราเรียกว่า เจตนาโดยอ้อม หมายความว่า เล็งเห็นผลนั้นจะเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอนเท่าที่จิตใจของบุคคลในฐานะ เช่นนั้นจะเล็งเห็นได้ (ฎ. ๙๘๐ ๕/๒๕๕๔, ๓๒๐/๒๕๖๒, ๘๘๘๒/๒๕๖๑)
- ถ้าผู้กระทำเป็นเด็ก ร่างกายพิการ หรือจิตใจไม่ปกติ ผู้กระทำเล็งเห็นผลหรือไม่ ก็ต้องเปรียบเทียบดูว่า บุคคลในฐานะเช่นนี้ โดยปกติเล็งเห็นผลนั้นได้หรือไม่

ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา วิชากฎหมายอาญา สอบ วันที่ ๒๘ พ.ค. ๒๕๕๙ ข้อ ๑ ธงคำตอบส่วนหนึ่ง

- นายเอวิ่งไปหลบอยู่ด้านหลังนายบี ซึ่งเดินผ่านมาทางหน้าบ้าน
นายหนึ่ง นายหนึ่งใช้อาวุธปืนสั้นยิงนายเอ แต่กระสุนปืนถูกนายบี
ล้มลง นายหนึ่งย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำได้ว่ากระสุนปืนที่
นายหนึ่งยิงออกไปนั้นจะถูกนายบีที่ด้านหลังนายเอได้ตาม
มาตรา ๕๙ วรรคสอง